

Independent Communications Authority of South Africa
350 Witch-Hazel Avenue, Eco Point Office Park
Eco Park, Centurion
Private Bag X10, Highveld Park 0169

NDAULO YA VHUDAVHIDZANI YO DIIMISAHO YA AFRIKA TSHIPEMBE

**MANYUWALA WO NETSHEDZWA ZWI TSHI TEVHEDZA TSHIPIDA TSHA VHU 14 TSHA MULAYO WA THUTHUWEDZO
YA TSWIKELELO KHA MAFHUNGO WA VHU 2 WA 2000**

NDIVHADZO

© Copyright 2025 ICASA. Ri langula Pfanelo dzothe. Linwalo ili a lo ngo tea u itwa khophi i nga vha yo fhelela kana tshipida tsha hone, nga ndila ifhio kana ifhio, hu si na thendelo nga ICASA.

REKHODO YA THENDELO YA MBEKANYAMAITELE	
	Thendelo nga: (Muofisiri wa Ndaulo)
Dzina na vhuimo	Vho Tshiamo Maluleke-Disemelo Muofisirimulangi Muhulwane

1. THALUTSHEDZO

- 1.1. “**Mbadelo dza tswikelelo**” zwi amba mbadelo dzo tiwaho ndivho i ya tshipiḁa 22(6) kana 54(6) tsha Mulayo wa Ṽhuṽhuwedzo ya Tswikelelo kha Mafhungo wa vhu 2 wa 2000 (PAIA), zwi tshi tevhedza nyimele yeneyo;
- 1.2. “**Ndaulo**” Ndaulo ya Vhudavhidzani ho Ḑiimisaho ya Afrika Tshipembe;
- 1.3. “**Muṽe wa Data/Mafhungo**” zwi amba muthu ane mafhungo a vha awe;
- 1.4. “**Mufarisamuofisiri wa Mafhungo**” zwi amba muthu o tiwaho kha Ndaulo ane a vha na vhuḁifhinduleli ha u thusa Muofisiri wa Mafhungo kha Khumbelo ya PAIA;
- 1.5. “**U sumbedza ṽḁila**” zwi amba u sumbedza ṽḁila nga ha uri PAIA i shumiswa hani nga muthu muṽwe na muṽwe ane a tama u shumisa pfanelo ifhio kana ifhio yo sumbedzwaho kha PAIA na Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Muthu wa vhu 04 wa 2013 (POPIA), sa zwo sumbedzwaho kha tshipiḁa tsha vhu 10 tsha PAIA;
- 1.6. “**Khomishini ya Pfanelo dza Vhathu**” zwi amba Khomishini ya Pfanelo dza Vhathu ya Afrika Tshipembe yo sumbedzwaho kha tshipiḁa tsha vhu 181 (1) (b) tsha Ndayotewa;
- 1.7. “**Muofisiri wa Mafhungo**” zwi amba Mulanguli Muhulwane, kana muthu o tou farelaho khazwo;
- 1.8. “**Mulanguli wa Mafhungo**” zwi amba Mulanguli wa Mafhungo o tholwaho zwi tshi tevhedza tshipiḁa tsha vhu 39 tsha POPIA;
- 1.9. “**Khumbelo ya Khaṽhululo ya nga Ngomu ha Tshiimiswa**” zwi amba khumbelo ya khaṽhululo ya nga ngomu i itwaho kha mulanguli o teaho zwi tshi tevhedza tshipiḁa tsha vhu 74 tsha PAIA;
- 1.10. “**Minisiṽa**” zwi amba muraḁo wa Khabinethe ane a vha na vhuḁifhinduleli ha ndaulo ya zwa vhulamukanyi;
- 1.11. “**Muthu**” zwi amba muthu a tshilaho kana wa mulayo;
- 1.12. “**Mafhungo a Muthu**” zwi amba mafhungo a elanaho na zwiṽalusi zwa muthu a tshilaho, zwi tshi katela na u sa fhelela fhedzi kha
 - (a) mafhungo a re/fanaho na a lushaka, ṽhaluso ya mbeu, mbeu, vhuimana, tshiimo tsha mbingano, muraḁho, vhubvo ha lushaka kana tshitshavha, muvhala, vhuḁibaḁekanyi kha zwa mbeu, miṽwaha, tshiimo tsha mutakalo wa muvhili kana wa muhumbulo, tshiimo tsha mutakalo, vuholefhali, vhurereli, mikhwa, lutendo, mvelele, luambo na mabebo a muthu;
 - (b) mafhungo maelana na pfunzo kana ḁivhazwakale ya dzilafho, masheleni, vhutshinyi na mushumo zwa muthu onoyo;
 - (c) nomboro iṽwe na iṽwe ya ṽhaluso, tshiga, ḁiresi ya imeiji, ḁiresi ya vhupo, nomboro ya luṽingo, zwidodombedzwa zwa vhupo, tshiṽalusi tsha kha inthanethe kana tshiṽwe tshithu tshi re na vhuṽumani na onoyo muthu;
 - (d) zwidodombedzwa zwa magunwe zwa muthu onoyo;
 - (e) mihumbulo yo ṽahiswaho nga ononyo muthu, kuhumbulele kana dzangalelo ḁa onoyo muthu;
 - (f) maṽwalo o rumelwaho nga muthu o khwaṽhaho kana ane a sa vhe vhuṽanzi a phuraivethe kana tshidzumbe kana maṽwe maṽwalo ane a ḁo bvisela khagala zwiṽwe zwithu zwine zwa bva kha maṽwalo a kale;
 - (g) mihumbulo kana kuhumbulele kwa muṽwe muthu nga ha onoyo muthu; na
 - h) dzina ḁa muthu arali ḁi hanefho kha zwidodombedzwa zwa vhuṽe maelana na muthu kana u bviselwa khagala ha dzina ḁone ḁiṽe zwi tshi ḁo bvisela khagala zwidodombedzwa zwa muthu onoyo, zwi sa sii nṽḁa zwidodombedzwa nga ha muthu ho no fhelaho miṽwaha ya 20 o lovha;
- 1.13. “**Tshiimiswa tsha phuraivethe**” zwi amba-
 - (a) muthu ane a shuma kana o no shumaho mafhungo a mbambadzo, bindu kana phurofesheni iṽwe na iṽwe, kha tshiimo tshenetsho fhedzi;
 - (b) vhuḁedzani vhune ho no vha ha kana ho no vha hone nga ha mbambadzo, vhubindudzi kana phurofesheni iṽwe na iṽwe; kana
 - (c) muthu muṽwe na muṽwe we a shuma kha mulayo kana ane a kha ḁi shuma kha mulayo, kana
 - (d) dzangano ḁa zwa polotiki.a zwi kateli tshiimiswa tsha muvhuso;
- 1.14. “**Tshiimiswa tsha muvhuso**” zwi amba-
 - (a) muhasho muṽwe na muṽwe kana ndaulo kha khethekanyo ya muvhuso ya lushaka, kana vundu kana masipala muṽwe na muṽwe kha muvhuso wapo; kana
 - (b) tshiimiswa tshiṽwe na tshiṽwe musi-

- (i) tshi tshi khou shumisa maanda kana u shuma mushumo watsho zwi tshi tevhedza Ndayotewa kana ndayotewa ya vundu; kana
- (ii) u shumisa maanda a muvhuso kana u shuma mushumo wa muvhuso zwi tshi tevhedza mulayo ufho kana ufho;

1.15. **“Rekhodo”** ya, kana maelana na, tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivethe, zwi amba mafhungo o rekhodiwaho-

- (a) zwi sa tevhedzi tshivhumbeo kana luambo/ndila;
- (b) ane a wanala kha kana a vha nga fhasi ha ndaulo ya tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivethe, vhuvhili hazwo; na
- (c) arali o kana a songo bveledzwa nga tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivethe vhuvhili hazwo;

1.16. **“Khumbelo ya tswikelelo”**, maelana na-

- (a) tshiimiswa tsha muvhuso, zwi amba khumbelo ya tswikelelo kha rekhodo ya tshiimiswa tsha muvhuso zwi tshi tevhedza tshipiḁa tsha vhu 11; kana
- (b) tshiimiswa tsha phuraivethe, zwi amba khumbelo ya tswikelelo kha rekhodo ya tshiimiswa tsha phuraivethe zwi tshi tevhedza tshipiḁa tsha vhu 50;

1.17. **“Muhumbeli”**, maelana na-

- (a) tshiimiswa tsha muvhuso, zwi amba
 - (i) muthu muḁwe na muḁwe (nga nḁa ha tshiimiswa tsha muvhuso o sumbedzwaho kha phara (a) kana (b)(i) ya ṭhalutshedzo ya 'tshiimiswa tsha muvhuso', kana muofisiri ngauralo) ane a khou ita khumbelo ya u wana rekhodo ya tshiimiswa tshenetsho tsha muvhuso; kana
 - (ii) muthu ane a khou shuma o imela muthu o sumbedzwaho kha phara ṭhukhu (i);
- (b) tshiimiswa tsha phuraivethe, zwi amba
 - (i) muthu muḁwe na muḁwe, zwi tshi katela, na u sa fhelela fhedzi kha, tshiimiswa tsha muvhuso kana muofisiri ngauralo, ane a khou ita khumbelo ya u wana rekhodo kha tshiimiswa tshenetsho tsha phuraivethe; kana
 - (ii) muthu o imelaho muthu o sumbedzwaho kha tshipiḁa tshiṭuku tsha (i);

1.18. **“Muthu o hwalaho vhuḁifhinduleli”** zwi amba tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivethe tshine, nga tshoṭhe kana tshi tshi khou shumisana na zwiḁwe, tsha ta ndivho ya na nḁila dza u shuma mafhungo a muthu;

1.19. **“Zhendedzi”**, maelana na khumbelo ya tswikelelo kha-

- (a) rekhodo ya tshiimiswa tsha muvhuso, zwi amba muthu muḁwe na muḁwe (zwi tshi katela, na u sa fhelela fhedzi kha, muvhuso wa shango ḁa nḁa, tshiimiswa tsha ḁifhasi kana muraḁo wa muvhuso wonoyo kana tshiimiswa) nga nḁa ha-
 - (i) muhumbeli onoyo; na
 - (ii) tshiimiswa tsha muvhuso; kana
- (b) rekhodo ya tshiimiswa tsha phuraivethe, zwi amba muthu muḁwe na muḁwe (zwi tshi katela na u sa fhelela fhedzi kha, tshimiswa tsha muvhuso) nga nḁa ha muhumbeli, fhedzi, u itela ndivho dza tshipiḁa tsha vhu 34 na tsha vhu 63, zwi tshi amba 'muthu' kha phara (a) na (b)';

1.20. **“Mulayo”** zwi amba Mulayo wa Ṭhuṭhuwedzo ya Tswikelelo kha Mafhungo wa vhu 2 wa 2000 sa zwo khwiniswaho, na u katela ndaulo dzo itwaho na dzi kombetshedzwaho nga tshipiḁa tsha vhu 92.

2. MVULATSWINGA

Manyuwaḁa uyu wa Ṭhuṭhuwedzo ya Tswikelelo kha Mafhungo (“Manyuwaḁa”) wo dzudzanywa zwi tshi tevhedza tshipiḁa 14(1) tsha Mulayo wa Ṭhuṭhuwedzo ya Tswikelelo kha Mafhungo wa vhu 2 wa 2000 (“PAIA”). Ndaulo ya Vhudavhidzani yo ḁiimisaho ya Afrika Tshipembe (“Ndaulo kana ICASA”) ndi tshiimiswa tsha muvhuso sa zwo ṭalutshedzwaho kha tshipiḁa tsha 1 tsha PAIA, nahone Manyuwaḁa wo hwala mafhungo o sumbedzwaho zwi tshi tevhedza tshipiḁa 14(1) tsha PAIA, ane a shuma kha tshiimiswa itsho tsha muvhuso nahone mafhungo a nga nḁila i tevhelaho:

- 2.1. ṭhalutshedzo ya tshivhumbeo na mishumo ya Ndaulo;
- 2.2. ḁiresi ya poswo na ya tshiṭaraṭa, nomboro dza luṭingo na fekisi na, arali zwi hone, ḁiresi ya imeḁi ya muofisiri wa mafhungo kana Ndaulo na mufarisamuofisiri wa mafhungo muḁwe na muḁwe wa ndaulo o tholwaho zwi tshi tevhedza tshipiḁa tsha vhu 17(1) tsha Mulayo;
- 2.3. ṭhalutshedzo ya tsumbandila yo sumbedzwaho kha tshipiḁa tsha vhu 10 tsha Mulayo;

- 2.4. ndivhadzo i si ya kale yo anḡadzwaho nga Minisiṡa wa zwa Vhulamukanyi na Mveledziso ya Ndayotewa nga fhasi ha tshipiḡa tsha 15(2) tsha Mulayo;
- 2.5. ṡhalutshedzo ya ṡhoho dza mafhungo ane Ndaulo yo fara rekhodo dzao, na khethekanyo dza rekhodo dzo farwaho nga fhasi ha ṡhoho iṡwe na iṡwe zwo dodombedzwaho nga ṡḡila i fushaho u itela u shumana na khumbelo ya u wana rekhodo;
- 2.6. ṡhalutshedzo ya tshumelo dzine dza wanala kha miraḡo ya tshitshavha u bva kha Ndaulo na uri vha nga kona u swikelela hani tshumelo idzi;
- 2.7. ṡhalutshedzo ya nzudzanyo dziṡwe na dziṡwe kana mbetshelo dzo vhewaho u itela vhathu nga u tou kwamana navho, u imelela kana nga iṡwe ṡḡilavho, u dzhenelela kana u ṡuṡuwedza u vhumbwa ha mbekanyamaitele kana u shumisa maanḡa avho kana u shuma mishumo ya Tshiimiswa tsha Ndaulo;
- 2.8. ṡhalutshedzo ya thandululo dzine dza vha hone maelana na nyito kana u kundelwa u dzhia maga nga Tshiimiswa tsha Ndaulo; na
- 2.9. maṡwe mafhungo sa zwo ṡalutshedzwaho nga ndaulo.
- 2.10. Manyuwaḡa u ḡo khwiniswa tshifhinga tshoṡhe zwi tshi tevhedza ṡhodea dza tshipiḡa tsha 14(2) tsha PAIA.

3. MUTEVHE WA DZIAKHIRONIMI NA ZWIKHAU ZWA MADZINA

- 3.1. “**CEO**” Mulanguli Muhulwane
- 3.2. “**Ndayotewa**” Ndayotewa ya Riphabuḡiki ya Afrika Tshipembe ya 1996;
- 3.3. “**DIO**” Mufarisamuofisiri wa Mafhungo;
- 3.4. “**ICASA**”Ndaulo ya Vhudavhidzani yo ḡiimisaho ya Afrika Tshipembe;
- 3.5. “**IO**”Muofisiri wa zwa Mafhungo;
- 3.6. “**Miraḡo**” Miraḡo ya Mulanguli wa Mafhungo;
- 3.7. “**Minisiṡa**” Minisiṡa wa zwa Vhulamukanyi na Tshumelo dza Ndulamiso;
- 3.8. “**PAIA**” Mulayo wa ṡhuṡhuwedzo ya Tswikelelo kha Mafhungo wa vhu 2 wa 2000, sa zwo khwiniswaho;
- 3.9. “**PFMA**” Mulayo wa Ndaulo ya Masheleni a Muvhuso wa 1 wa 1999, sa zwo khwiniswaho;
- 3.10. “**POPIA**” Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Muthu wa vhu 4 wa 2013;
- 3.11. “**Mulanguli**” zwi amba Mulanguli wa Mafhungpo o tholwaho zwi tshi tevhedza tshipiḡa tsha vhu 39 tsha POPIA; na
- 3.12. “**SAHRC**” Khomishini ya Pfanelo dza Vhathu ya Afrika Tshipembe.

4. NDIVHO YA MANYUWAḡA

- 4.1. Manyuwaḡa uyu wo livhiswa, sa zwo sumbedzwaho kha PAIA, u konisa u shuma ha pfanelo ya ndayotewa ya tswikelelo kha mafhungo o farwaho nga muvhuso na mafhungo o farwaho nga muthu muṡwe na muṡwe ane a khou ṡodea u itela u shumisa kana u tsireledza pfanelo dzifhio kana dzifhio.
- 4.2. Manyuwaḡa u ḡo dovha wa thusa tshiimiswa tsha Ndaulo u ṡuṡuwedza mvelele ya u bvela khagala na vhudifhinduleli zwine zwa tikedza/konisa pfanelo dza tswikelelo kha mafhungo na u ṡuṡuwedza zwi tshi vhonala tshitshavha tshine vhathu vha Afrika Tshipembe vha vha na tswikelelo kha mafhungo i konadzeaho u itela u shumisa na u tsireledza pfanelo dzavho nga ṡḡila dzoṡhe.
- 4.3. Manyuwaḡa uyu u nga shumiswa nga miraḡo ya tshitshavha u-
 - 4.3.1. wana tshivhumbeo tsha rekhodo dzine dza dzula dzi hone kha Ndaulo, hu si na ṡhodea ya u thoma vha ṡetshedza khumbelo ya tshiofisi ya PAIA;
 - 4.3.2. u pfesesa uri vha itisa hani khumbelo ya tswikelelo ya rekhodo kha Ndaulo;
 - 4.3.3. tswikelelo kha zwidodombedzwa zwoṡhe zwa vhukwamani zwa vhathu vhoṡhe vhane vha ḡo thusa tshitshavha nga rekhodo dzine vha khou ṡoḡa u dzi swikelela;
 - 4.3.4. u ḡivha thandululo dzoṡhe dzine dza wanala kha Ndaulo maelana na khumbelo ya tswikelelo kha rekhodo, hu sa athu iwa kha Khothe;
 - 4.3.5. ṡhalutshedzo ya tshumelo dzine dza vha hone kha miraḡo ya tshitshavha u bva kha Ndaulo na uri vha swikelela hani tshumelo idzo;
 - 4.3.6. u sumbedza ṡhalutshedzo ya tsumbandḡila nga ha uri PAIA i shumisa hani, sa zwo khwiniswaho nga Ndaulo na uri vha kona u i swikelela hani;
 - 4.3.7. u pfesesa arali Ndaulo i tshi ḡo shuma mafhungo a muthu, ndivho ya u shuma ayo mafhungo a muthu, na ṡhalutshedzo ya khethekanyo dza vhaṡe vha mafhungo na mafhungo kana khethekanyo dza mafhungo maelana na izwo;

- 4.3.8. u givha arali Ndaulo yo dzudzanya u fhirisela kana u shuma mafhungo a muthu nga nnda ha Riphabuliki ya Afrika Tshipembe na vhatanganedzi kana khethekanyo dza vhatanganedzi vhane mafhungo a do netshedzwa khavho; na
- 4.3.9. u givha arali Ndaulo i na maga o teaho a tsireledzo u itela u vhona uri hu na tshidzumbe, tshirunzi na u wanalea ha mafhungo ane a khou shumiwa.

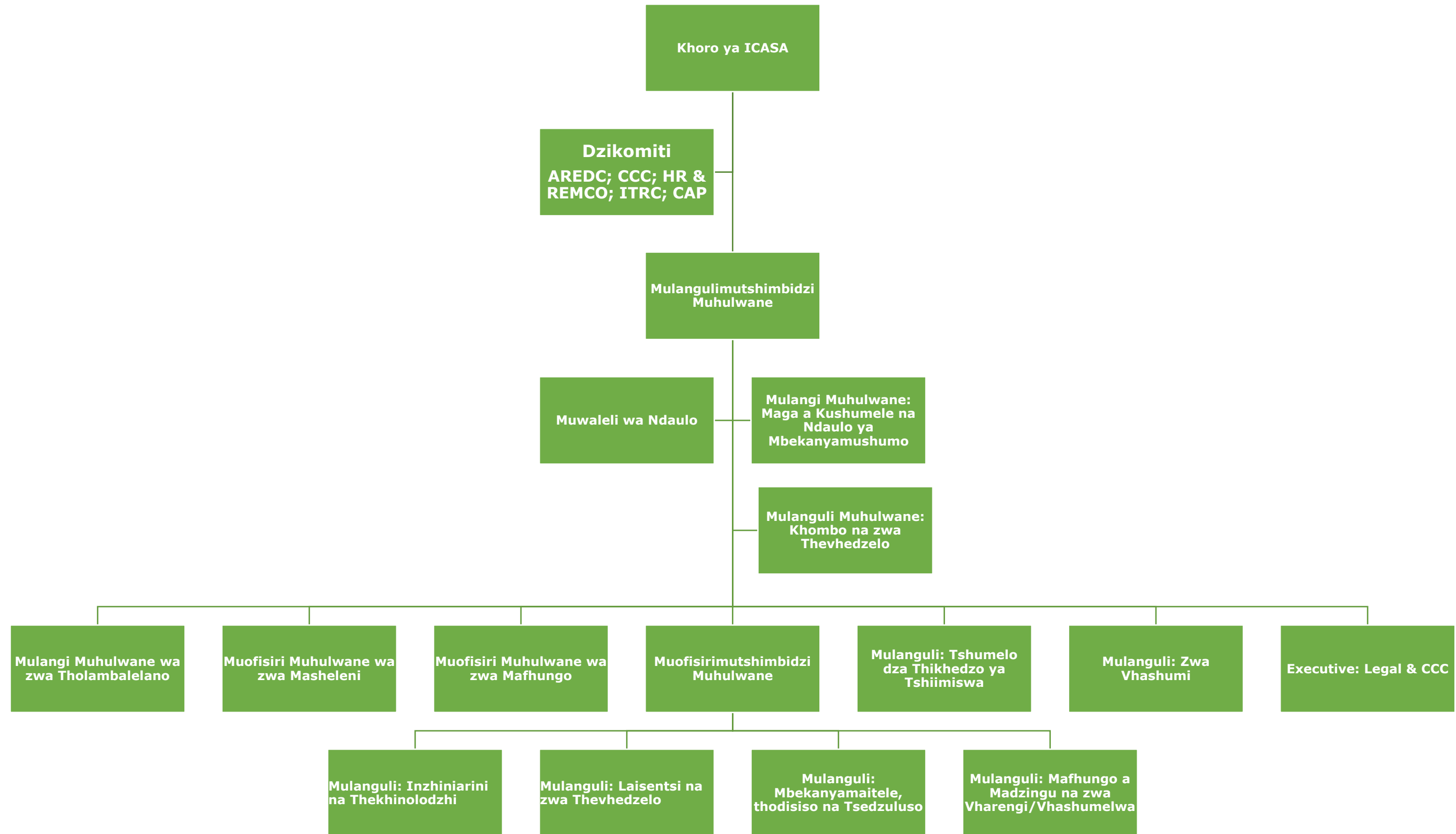
5. U THOMIWA HA ICASA

- 5.1. Ndaulo yo thomiwa zwi tshi tevhedza tshipida tsha vhu 3 tsha Mulayo wa Ndaulo ya Vhudavhidzani ho Diimisaho ya Afrika Tshipembe wa vhu 13 wa 2000 (Mulayo wa ICASA), une wa tutuwedza Ndaulo u vha yo diimisaho na u sa dzhia sia, na u shuma mishumo yayo na u shumisa maanda ayo i si na nyofho, u dzhia sia kana u nyadzisa. I hweswa vhudifhinduleli nga Buthano la Lushaka.
- 5.2. Ndaulo i na vhudifhinduleli ha zwi tevhelaho-
- (a) u langula khasho u itela dzangalelo la tshitshavha na u vhona uri hu na u sa dzhia sia na u tshiswa ha mihumbulo yo fhambanaho ine ya imelela tshitshavha tsha Afrika Tshipembe nga u angaredza, sa zwi todeaho nga tshipida tsha vhu 192 tsha Ndayotewa;
 - (b) u langula vhudavhidzani kha dzangalelo la tshitshavha;
 - (c) ndaulo ya mafhungo a poswo hu na dzangalelo la tshitshavha zwi tshi tevhedza Mulayo wa Tshumelo dza Poswo; na
 - (c) u swikelela ndivho dzo sumbedzwaho kha milayo i tikedzaho izwo.
- 5.3. Tshiimiswa tsha ndaulo tshine tsha shuma u ya nga Ndayotewa na mulayo, nahone tsheo dzatsho dzi nga sedzuluswa fhedzi nga Khothe ya Mulayo.
- 5.4. Bono, Ndivho na Mikhwa zwa ICASA-
- 5.4.1. Bono – tshitshavha tshine tsha vha na didzhithala dzo fhambanaho.
- 5.4.2. Ndivho – u langula vhudavhidzani ha zwa elekironiki, khasho na tshumelo dza poswo u itela dzangalelo la tshitshavha.
- 5.4.3. Mikhwa – mishumo yothe ya ndaulo nga tshiimiswa yo tewa kha mikhwa mitanu ya ndeme:
- (a) Vhutumbuli – dzangalelo na vhukoni ha u bveledza ndila ntswa na thandululo dzo khwatshaho; na u wana ndila ntswa dza khwine dzi shumisaho thandululo dza khwine na u swikelela thodea dza vhafaramikovhe;
 - (b) Tshumisano – u fhelisa “muimawoga” nga u bveledza muhumbulo u re na ndivho une wa badekanya mishumo yashu na bono na maga a kushumele a tshiimiswa; na u vhumba tshumisano nga ngomu hatsho u itela u tshanyisa kushumele kwa tshiimiswa tshashu;
 - (c) Vhudifhinduleli – u shuma mishumo ya duvha na duvha nga ndila yo dzudzanyeaho; na u dzhia vhudifhinduleli ho fhelelaho kha mushumo une ra u ita nga tshumisano na vhañwe;
 - (d) Thutshuwedzo ya mvelelo – u swikelela mvelelo dza maimo a ntha dzine dza tevhedza zwilinganyo zwa tshiimiswa tshashu; na u pfumbudza na u tshatshuvha kushumele kwashu zwi tshi vhambedzwa na zwipikwa, khathihi na u sedza kha masia ane a tea u khwiniswa (u vhona uri mushumo a si“mahandana”); na
 - (e) U lavhelesa kha Vhafaramikovhe – u shuma mishumo hu na vhafaramikovhe muhumbuloni. Vhafaramikovhe ndi vhone vhane vha vha tshivhindini tsha mushumo washu, nahone ri tanganedza mihumbulo yavho u itela vhuledzani ho khwatshaho vhu shumaho zwavhudi.

6. TSHIVHUMBEO TSHA ICASA

- 6.1. Tshiimiswa tsha Ndaulo tsho vhumbwa nga ofisi khulwane ya lushaka ine ya vha Gauteng, Pretoria, Centurion na ofisi dza Vundu dza tahe (9).
- 6.2. Ndaulo i shuma nga kha Khoro sa tshone tshiimiswa tshihulwane tshi dzhiaho tsheo ya Ndaulo. Khoro ya ICASA yo vhumbwa nga Mudzalatshidulo na Mirado ya Khoro ya malo (8) yo tholwaho nga Minisiya wa zwa Vhudavhidzani na Thekhinolodzhi dza Didzhithala nga thendelo ya Buthano la Lushaka, zwi tshi tevhedza mitheo i tevhelaho-
- 6.2.1. u dzhenelela nga tshitshavha kha maitele a u ta mirado;
- 6.2.2. u vha khagala na u sa vha na tshidzumbe; na
- 6.2.3. u angadzwa ha mutevhe wa vho tiwaho wa vhane vha nga tholwa.

- 6.3. Zwi tshi tevhedza tshipiḁa tsha vhu 14 tsha Mulayo wa ICASA, Khoro i tea u thoma khethekanyo iyo ya vhashumi sa zwine ya ṭodeisa zwone u itela u tikedza ndaulo yayo na u thusa Vhalanguli u shuma mishumo yavho, u swika zwino, khoro i tea u thola—
 - 6.3.1. Muthu a re na ndalukano na tshenzhemo yo teaho sa Mulanguli Muhulwane wa Ndaulo ndivho i ya u thusa Ndaulo, zwi tshi tevhedza ndaela na ṭholo dza Khoro, kha kushumisele kwa masheleni na u shuma mishumo ya ndaulo zwi tshi tevhedza Mulayo wa ICASA na miṁwe milayo ya mutheo, mushumo u bvaho kha ndaulo ya Mulayo wa ICASA na miṁwe mitheo ya mulayo na u shumisa maanḁa maṁwe na maṁwe o hweswaho nga Khoro khae; na
 - 6.3.2. Avho vhaṁwe vhashumi vhane u ya nga Khoro ndi vha ndeme kha u thusa kha Ndaulo na Muofisirimulangi Muhulwane, hu nga vha kha nyimele ifhio kana ifhio, kha mushumo uyo woṭhe sa zwine wa ḁo bvelelisa zwone musi hu tshi khou shumiwa, zwi tshi katela ṭhoḁisiso, ṭhaṭhuvho dzi kwamaho ndaulo, mivhigo, u ṁea zwiitisi, u dzudzanya maṁwalo a u kwamana na vhathu ngao na u dzudzanya themendelo maelana na Mulayo wa ICASA, miṁwe milayo ya mutheo na Mulayo wa Tshumiso dza zwa Elekitironiki.
- 6.4. Komitindauli ya Ndaulo yo vhumbwa nga CEO na Miraḁo ya Ndaulo ya fumi (10), vhane vha vha: Tshumelo dza Thikhedzo ya Vhalanguli; Khethekanyo ya zwa Vhashumi; Mulanguli: zwa Mulayo, Khombo na CCC; Mulangi Muhulwane wa ṭholambalelano; Mulanguli: Mafhungo a Madzingu na Vhashumelwa; Mulangi Muhulwane wa zwa Masheleni; Mulanguli: Laisentsi na Thevhedzelo; Mulanguli: Mbekanyamaitele, ṭhoḁisiso na Tsedzuluso; Muofisiri Muhulwane wa Mafhungo; na Mulanguli: Inzhinariṁi na Thekhinoḁodzhi.
- 6.5. Khoro i nga, zwi tshi tevhedza tshipiḁa tsha vhu 17 tsha Mulayo wa ICASA, vhumba Khoro dzo ḁiimisaho kana Komiti dzo khetheaho u itela ndivho dzine Khoro ya vhona dzo tea hune ha vha na vha si gathi u itela u i thusa u shuma zwavhuḁi na u shumisa maanḁa khathihi na u shuma mishumo yayo. Komiti dzi tevhelaho dzo no thomiwa nga Khoro-
 - 6.5.1. Komiti ya ṭholambalelano, Khombo, Maitelekwaḁo na u Bvisela Khagala (AREDC);
 - 6.5.2. Komiti ya zwa Vhashumi na Miholo (HR & REMCO);
 - 6.5.3. Komiti ya Tsedzuluso ya zwa IT (ITRC);
 - 6.5.4. Komiti ya zwa Mbilaelo na Thevhedzelo (CCC); na
 - 6.5.5. Phaneḁe ya Ngeletshedzo ya Vhashumelwa/Vharengi (CAP)
- 6.6. Tshivhumbeo tsho fhelelaho tsha Ndaulo nga nḁila ine tsha vha ngayo zwa zwino, tsho sumbedzwa haneḁha.
- 6.7. Afho fhasi ndi ṭhalutshedzo ya tshivhumbeo tsha tshiimiswa tsha Ndaulo

Tshifanyiso 1 – Tshivhumbeo tsha ICASA

7. MAANDA, MISHUMO NA KUSHUMELE KWA NDAULO

- 7.1. Tshipida tsha vhu 192 tsha Ndayotewa tshi hwesa vhudifhinduleli phalamennde “u vhumba ndaulo yo diimisaho u itela u langula khasho hu na dzangalelo la tshitshavha, na u vhona uri hu na u sa dzhia sia na mihumbulo yo fhambanaho ine ya imelela tshitshavha tsha Afrika Tshipembe”. Phalamennde yo vhona zwo tea u engedza ndaulo ya vhudavhidzani ha elekitironiki, tshumelo dza poswo na thengiselano dza elekitironiki kha vhudifhinduleli ha Ndaulo sa tshiimiswa tsha Ndaulo tsho thomiwaho zwi tshi tevhedza tshipida tsha vhu 192 tsha Ndayotewa.
- 7.2. ICASA ndi tshiimiswa tsha Ndimba ya vhu 9 (tshiimiswa tshine tsha tikedza dimokirasi) zwi tshi tevhedza Ndayotewa ya Afrika Tshipembe na phothifolio ya Muhasho wa zwa Vhudavhidzani na Thekhinolodzhi dza Didzhithala.
- 7.3. Vhudifhinduleli ha Ndaulo ndi u langula khasho, tshumelo dza poswo na vhudavhidzani ha elekitironiki kha la Afrika Tshipembe nahone vhu wanala kha milayo i tevhelaho –
- 7.3.1. Mulayo wa ICASA;
- 7.3.2. Mulayo wa Vhudavhidzani ha Elekitironiki (Mulayo wa vhu 35 wa 2005), sa zwo khwiniswaho (“Mulayo wa EC”);
- 7.3.3. Mulayo wa Khasho (Mulayo wa vhu 4 wa 1999) (“Mulayo wa Khasho”); na
- 7.3.4. Mulayo wa Tshumelo dza Poswo (Mulayo wa vhu 24 wa 1998) (“Mulayo wa Tshumelo dza Poswo”),
- 7.4. Nga nda ha izwo, ICASA i wela nga fhasi ha shedulu 1 ya Mulayo wa Ndaulo ya Masheleni a Muvhuso (Mulayo 1 wa 1999) (“PFMA”) na u vha tshiimiswa tsha muvhuso, tsho vhofhiwaho nga Mulayotibe wa Pfanelo.
- 7.5. Ndaulo i na vhudifhinduleli ha u langula dzangalelo la tshitshavha na u vhona uri tshumelo dzi a swikelelea na u vha dza maimo kha vhadzulapo vhothe vha Afrika Tshipembe. Ndaulo i dovha ya netshedza laisentsi kha vha-netshedzi vha tshumelo dza khasho na vhudavhidzani, u kombetshedza u tevhedzelwa ha milayo na ndaulo, u tsireledza vharengi kha maitele a si kwao a vhubindudzi na tshumelo dza maimo a fhasi, u thetshesela na u dzhia tsheo nga ha khanedzano na mbilaelo dzo netshedzwaho nga ha u netshedzwa ha laisentsi na ndaulo na ndango ya tshumiso yavhudi ya zwirathisi zwa radio.
- 7.6. ICASA yo hweswa vhudifhinduleli ha u shuma mishumo i tevhelaho-
- 7.6.1. U netshedza laisentsi dza khasho, u phadaladza siginala, u netshedza tshumelo dza vhudavhidzani na tshumelo dza poswo;
- 7.6.2. U vhumba ndaulo;
- 7.6.3. U kombetshedza milayo ya laisentsi;
- 7.6.4. U dzudzanya, u nea mishumo, u langula, u kombetshedza na u langula tshikhala tsha zwirathisi;
- 7.6.5. U vhona uri hu na tshumisano na dzingu na lifhasi;
- 7.6.6. U vhona uri hu khou avhelwa tshivhalo nga ndila yo leluwaho;
- 7.6.7. U vhona uri netiweke a dzi dzhenelelani;
- 7.6.8. U tangedza na u tandulula mbilaelo dzi bvaho kha tshitshavha;
- 7.6.9. U ita uri hu vhe na mutatisano kha vhudavhidzani, khasho na tshumelo dza khasho;
- 7.6.10. U tutowedza u swikelelwa ha tshumelo dzi fanaho na u kona u dzi swikelela.
- 7.7. Muofisiri wa zwa Mafhungo kana Ofisi ya Ndaulo vha nga kwamiwa u itela u swikelela tshumelo dzo sumbedzwaho afho ntha. Webusaithi ya Ndaulo ndi, <https://www.icasa.org.za>, na u nga dzhena khayo u itela u wana mafhungo nga ha izwi.

8. ZWIDODOMBEDZWA ZWA NDEME ZWA ICASA NGA HA TSWIKELELO KHA MAFHUNGO

- 8.1. Muofisirimulangi Muhulwane zwine zwa vha Muofisiri wa zwa Ndaulo u itela ndivho dza Mulayo na u hwesa maanda na mishumo, zwi tshi tevhedza tshipida tsha vhu 17(3) tsha Mulayo, kha Mufarisamuofisiri wa zwa Mafhungo o sumbedzwaho kha phara 8.2.2.
- 8.2. Musi hu tshi itwa khumbelo ya mafhungo zwi tshi tevhedza Mulayo, vha humbelwa u livhisa khumbelo kha Mufarisamuofisiri o tiwaho sa zwo sumbedzwaho afho fhasi kha phara 8.2.1 na 8.2.2. Zwidodombedzwa zwa vhukwamani zwo teaho zwi nga ndila i tevhelaho -
- 8.2.1. Muofisiri wa zwa Mafhungo

Khethekanyo	Luŋingo	Imeili
-------------	---------	--------

Ofisi ya CEO	+27 (12) 568 3963	PAIA@icasa.org.za
--------------	-------------------	--

8.2.2. Mufarisamuofisiri wa zwa Mafhungo

Khethekanyo	Luŋingo	Imeili
Mulanguli: Tshumelo ya Thikhedzo	+27 (12) 568 3585	PAIA@icasa.org.za
Muofisiri Muhulwane wa zwa Mafhungo: Mafhungo na Thekhinodzhi	+27 (12) 568 3602	PAIA@icasa.org.za
Muofisiri Muhulwane wa zwa Masheleni: Zwa Gwama	+27 (12) 568 3607	PAIA@icasa.org.za
Mulanguli: Zwa Vhashumi	+27 (12) 568 3745	PAIA@icasa.org.za
Muolambalelano Muhulwane: Tholambalelano ya nga Ngomu	+27 (12) 568 3608	PAIA@icasa.org.za
Mulanguli: Zwa Mulayo, Khombo na CCC	+27 (12) 568 3563	PAIA@icasa.org.za
Mulanguli: Laisentsi na Thevhedzelo	+27 (12) 568 3197	PAIA@icasa.org.za
Mulanguli: Mbekanyamaitele, thodisiso na Tsedzuluso	+27 (12) 568 3183	PAIA@icasa.org.za
Mulanguli: Idzhiniarini na Thekhinodzhi	+27 (12) 568 3285	PAIA@icasa.org.za
Mulanguli: Mafhungo a Dzingu na Vharengi	+27 (12) 568 3984	PAIA@icasa.org.za
Muwaleli: Khoro na Ofisi ya Ndaulo	+27 (12) 568 3584	PAIA@icasa.org.za

8.3. Khumbelo ya mafhungo i nga itwa nga kha inthanethe kana, zwiwehafhu, nga ngila i tevhelaho -

8.3.1. u phirintha fomo ya khumbelo (Fomo 02) ine ya wanala kha webusaithi ya Mulanguli, kha <https://www.icasa.org.za/legislation-and-regulations/forms>, kana ine ya nga humbelwa u bva kha Vhafarisamuofisiri wa Mafhungo muhwe na muhwe;

8.3.2. u dadza masia othe a todeaho kha fomo ya khumbelo, kana u hwalulula zwidombedzwa kha imeili ya thungo; na

8.3.3. u rumela khumbelo ya mafhungo kha inwe ya diresi dzo sumbedzwaho afho fhasi –

Diresi ya Poswo	Diresi ya Vhupo
Independent Communications Authority of South Africa Private Bag X10 Highveld Park 0169	Eco-Point Office Park, Block B 350 Witch-Hazel Avenue Eco Park Centurion 0144
Imeili	Luŋingo
PAIA@icasa.org.za	+27 (12) 568 3000/3001

8.4. Mulanguli zwi tshi tevhedza phara 8.6, u do fhindula kha maduvha a 30 maelana na uri mafhungo ane a khou humbelwa –

8.4.1. a a swikelelea; nahone

8.4.2. hani na uri muhumbeli a nga a wana ngafhi.

8.5. Tshifhinga tshine Mulanguli a tea u fhindula ngatsho khumbelo ya mafhungo tshi nga engedzwa luthihi lwa tshifhinga tshi sa fhiri maduvha a 30 arali izwi zwi tshi vhonala zwo tea zwi tshi tevhedza ngila dzo sumbedzwaho kha tshipida tsha vhu 26 tsha Mulayo.

- 8.6. Arali Mulanguli a engedza tshifhinga tsha u fhindula zwi tshi tevhedza tshipiḁa 26 tsha Mulayo, hu ḁo, nga tshifhinga tshi pfeseseaho, fhedzi tshi sa fhiri maḁuvha a 30 zwi tshi tevhela khumbelo, ḁivhadza muhumbeli nga ha –
- 8.6.1. Tshifhinga tsha u engedzwa uho;
- 8.6.2. Mbuno dzi fushaho dza u engedza uho; na
- 8.6.3. Pfanelo dza muhumbeli u ita khumbelo ya khaṭhululo ya nga ngomu kana khumbelo khothe, nga ha u engedzedzwa uho, na maitele a u ita khumbelo ya khaṭhululo ya nga ngomu kana khumbelo.
- 8.7. Kha dziṇwe nyimele, muhumbeli a nga ṭoḁea uri a badele mbadelo kha Mulanguli, mafhungo o humbelwaho a sa athu u ṇetshedzwa kha muhumbeli, sa zwo sumbedzwaho kha phara 3 ya Manyuwaḁa uyu.

9. THANDULULO DZINE DZA VHA HONE ARALI MBETSHELO DZA PAIA DZI SONGO TEVHEDZELWA KANA MULANGULI O KUNDELWA U DZHIA MAGA

- 9.1. Ndaulo a si lushaka lwa tshiimiswa tshine ha vha na maitele a khumbelo ya khaṭhululo ya nga ngomu, sa zwo sumbedzwaho kha phara (a) ya ṭhalutshedzo ya “tshiimiswa tsha muvhuso” nga tshipiḁa tshaa 1 tsha Mulayo.
- 9.2. Arali muhumbeli kana zhendedzi vha na mbilaelo nga ha tsheo ya Muofisiri wa Mafhungo, muhumbeli a nga ita khumbelo kha Mulanguli wa zwa Mafhungo nga tshivhumbeo tsho tiwaho kha maḁuvha a 180 a tsheo yeneyo.

10. TSUMBANDILA NGA HA URI VHA SHUMISA HANI PAIA NA URI VHA NGA SWIKELELA HANI TSUMBANDILA IYI

- 10.1. Tshipiḁa tsha vhu 10 tsha PAIA tshi ṭoḁa uri tsumbandila i anḁadzwe nga Mulanguli wa zwa Mafhungo (Afrika Tshipembe) maelana na khumbelo dzi pfeseseaho nga muthu ane a khou tama u shumisa kana u tsireledza pfanelo dzifhio kana dzifhio zwi tshi tevhedza Mulayo. Mbudziso maela na izwi dzi nga livhiswa kha Mulanguli wa zwa Mafhungo kha zwidodombedzwa zwa vhukwamani zwi tevhelaho:

ḁiresi ya Poswo: P.O. Box 31533
Braamfontein
Johannesburg
2017

ḁiresi ya Vhupo: The Information Regulator (South Africa)
JD House
27 Stiemens Street
Braamfontein
Johannesburg
2001
Imeiḁi: enquiries@inforegulator.org.za
Webusaiṭhi: www.inforegulator.org.za

- 10.2. Tsumbandila i nga wanala kha Mulanguli wa zwa Mafhungo (Afrika Tshipembe) nga kha zwidodombedzwa zwa vhukwamani zwo ṇetshedzwaho nga fhasi ha phara 10.1 afho ṇṭha.

11. VHA HUMBELA HANI TSWIKELELO KHA MAFHUNGO O FARWAHO NGA NDAULO

Maga a tevhelaho a tea u dzhielwa ṇṭha hu sa athu u ṇetshedzwa khumbelo -

11.1. ḁiga 1: Muhumbeli u na pfanelo dza u shumisa mulayo u ita khumbelo ya tswikelelo?

11.1.1. Khumbelo kha rekhodo u itela ndivho ya tsengo ya vhutshinyi kana ya mulayo

- Tshipiḁa 7 (1) tsha Mulayo tshi sumbedza uri -
- “[] Mulayo a u shumi kha rekhodo dza tshiimiswa tsha muvhuso kana dza tshiimiswa tsha phuraivethe arali -
- (a) Rekhodo iyo i tshi khou humbelwa ndivho i ya tsengo ya vhutshinyi kana ya mulayo;
- (b) I tshi khou humbelwa nga murahu ha musi tsengo iyo ya vhutshinyi kana ya mulayo yo no thoma, hu nga vha nyimele i ifhio;
- (c) U bveledzwa ha kana u swikelelwa ha rekhodo iyo ndivho i yo sumbedzwaho kha phara (a) zwi tshi tikedzwa nga mulayo.”
- (a) Arali hu tshi khou shumiswa Tshipiḁa tsha 7(1), muhumbeli ha ṇetshedzi khumbelo zwi tshi tevhedza Mulayo na u tea u shumisa milayo na maitele a u wana mafhungo o teaho a matshimbidzele a tsengo a mulayo ane muhumbeli a kwamea ngao.

- (b) Ndaulo i na pfanelo dza u vhila mbadelo dzothe na dziñwe tshinyalelo dzo bvelelaho zwo vhangwa nga u netshedza khumbelo ya mafhungo ane a vha nga fhasi ha tshipiḁa tsha 7(1).

11.1.2. Tshumiso ya tshomedzo zwi tshi tou vha khagala kha mafhungo a si na mudzio kana u konyolola

Tshipiḁa tsha 45 tsha Mulayo tshi sumbedza uri –

“[]Muofisiri wa zwa Mafhungo [Ndaulo] a nga hanela khumbelo ya tswikelelo ya rekhodo [Ndaulo] arali -

- (a) Khumbelo i si na mudzio kana ya u konyolola; kana
(b) Mushumo une wa tea u itwa kha u shumana na khumbelo u tshi ḁo itwa uri hu shumiswe tshomedzo nnzhi dza Ndaulo nahone zwi songo tea.”

11.2. **ḽiga 2: Mafhungo o humbelwaho a a wanala nga tshivhumbeo tsha rekhodo naa?**

11.2.1. Mulayo u shuma fhedzi kha rekhodo dzine dza vha hone nga tshifhinga tsha musii Ndaulo i tshi tangedza khumbelo.

11.2.2. Mulayo a u kombetshedzi muthu u sika rekhodo ine yo vha i siho nga tshifhinga tsha musii hu tshi itwa khumbelo. Sa tsumbo, Mulayo a u koni u shumiswa u wana zwiñwe zwiitisi zwa tsheo dzo dzhiwaho nga Ndaulo arali zwiitisi izwo zwa sa vha hone nga tshivhumbeo tsha rekhodo iyo.

11.2.3. Arali muhumbeli a si na vhuṭanzi ha uri rekhodo iyo i a wanala, muhumbeli u tea u sumbedza kha fomo ya khumbelo yo teaho.

11.3. **ḽiga 3: Rekthodo i a wanala na kana i nga fhasi ha ndaulo ya ICASA?**

11.3.1. Tshipiḁa tsha vhu 4 tsha Mulayo tshi sumbedza uri rekhodo yo humbelwaho i tea u vha i zwandani zwa kana i nga fhasi ha ndango ya Ndaulo.

11.3.2. U itela ndivho ya Mulayo, rekhodo ine ya vha zwandani zwa kana nga fhasi ha ndango ya –

- (a) muofisiri wa Ndaulo nga vhuimo hawe; kana
(b) rakontiraka o ḁiimisaho ane a khou shumiswa nga Ndaulo kha vhuimo hawe ha u vha rakontiraka uyo, zwi dzhiwa sa u vha rekhodo ya tshiimiswa tsha muvhuso.

11.4. **ḽiga 4: Ndi nnyi ane a nga netshedza khumbelo zwi tshi tevshedza Ndimu 2 vhu kana ya vhu 3 ya Mulayo?**

11.4.1. Muthu muñwe na muñwe nga nḁa ha tshiimiswa tsha muvhuso kana muofisiri a nga ita khumbelo ya tswikelelo ya rekhodo kha Ndaulo.

11.5. **ḽiga 5: Tshivhumbeo tsha Khumbelo tsho tiwaho**

11.5.1. Zwi tshi tevshedza tshipiḁa tsh vhu 18 tsha Mulayo, muhumbeli u tea u ita khumbelo ya tswikelelo kha rekhodo kha fomo yo tiwaho sa zwo sumbedzwaho kha Ndaulo Maelana na Ṭhuṭhuwedzo ya Tswikelelo kha Mafhungo (Fomo 02 ine ya wanala kha webusithi ya Mulanguli wa Mafhungo nga u puṭedza hafha [here](#)) ine ya tea u netshedzwa nga Muofisiri wa zwa Mafhungo kana Mu/Vhafarisamuofisiri wa zwa Mafhungo nga tshanda, poswo kana imeiji, sa zwo sumbedzwaho kha phara ya 8.3 afho nṭha.

11.5.2. Muhumbeli u tea u netshedza zwidodombedzwa zwi fushaho kha fomo yo tiwaho u itela u konisa Ndaulo u wana rekhodo kana rekhodo dzo humbelwaho dze dza humbelwa na u ḁivha muhumbeli.

11.5.3. Muthu muñwe na muñwe ane a ṭoḁa u netshedza zwidodombedzwa nga fomo ya MS Word, a nga rumela imeiji kha Muofisiri wa zwa Mafhungo kana Mu/Vhafarisamuofisiri wa zwa Mafhungo u humbela u rumelwa khophi nga imeiji.

11.5.4. Arali khumbelo i tshi khou itwa ho imelwa muñwe muthu, muhumbeli u tea u netshedza vhuṭanzi ha vhuimo vhune muhumbeli a khou ita khumbelo a khaho, nga nḁila i fushaho Muofisiri wa zwa Mafhungo kana Mu/Vhafarisamuofisiri wa zwa Mafhungo. Zwi dovha zwa ṭoḁea uri muhumbeli a sumbedze tshivhumbeo tsha tswikelelo kha rekhodo dzo teaho ine ya khou ṭoḁea, na u netshedza zwidodombedzwa zwawe zwa vhukwamani kha ḽa Afrika Tshipembe.

11.5.5. U itela ndivho ya Fomo 02, muhumbeli u tea u tevshedza ṭhoḁea dza Mulayo maelana na khumbelo ya tswikelelo kha rekhodo yeneyo.

11.5.6. Hu nga itwa khumbelo ya rekhodo nga mulomo arali muhumbeli a so ngo funzea kana a na vuholefhali. Muofisiri wa zwa Mafhungo kana Mu/Vhafarisamuofisiri wa zwa Mafhungo u ḁo thusa muhumbeli u ḁadza fomo o imela muhumbeli uyo na u mu netshedza khophi ya fomo yo ḁadzwaho.

12. **U ṬANGANEDZA KHUMBELO**

12.1. Zwi tshi tevshedza mbetshelo dza Mulayo, rekhodo dzi ḁo netshedzwa nga Ndaulo fhedzi arali -

12.1.1. ṭhoḁea dzothe dza kuitele dzo sumbedzwaho nga Mulayo dzi tea u swikelelwa; na

- 12.1.2. tswikelelo kha rekhodo dzo humbelwaho a i hanelwi zwi tshi tevhedza zwiitisi zwo sumbedzwaho kha Mulayo.
- 12.2. Ndaulo i nga, nahone i tea kha dziñwe nyimele, u hanela tswikelelo kha rekhodo nga zwiitisi zwifhio kana zwifhio zwo sumbedzwaho kha Ndimba ya vhu 4 ya Tshiteñwa tsha vhu 2 tsha Mulayo. Zwiitisi zwi katela –
- 12.2.1. tswikelelo i tshi do livhisa kha u bviselwa khagala nga ndila i sa pfaliho zwidodombedzwa zwa vhuñe zwa muñwe muthu;
- 12.2.2. rekhodo i na zwidodombedzwa zwine zwo wanala kana zwo farwa nga Tshumelo ya Muthelo ya Afrika Tshipembe ndivho i ya u kombetshedza mulayo;
- 12.2.3. arali zwi zwa ndeme u tsireledza zwidodombedzwa zwa mbambadzo zwa muñwe muthu;
- 12.2.4. zwi zwa ndeme u tsireledza zwidodombedzwa zwa tshidzumbe zwa muñwe muthu;
- 12.2.5. zwi zwa ndeme u tsireledza muthu kana ndaka;
- 12.2.6. rekhodo i na mafhungo ane a vha a ndeme ndivho i ya dokhethe dza mapholisa kha khumbelo dza beiji, u kombetshedza mulayo na tsengo dza mulayo;
- 12.2.7. rekhodo i tshi nga disa lunyadzo/vengo kha u imelela, tsireledzo kana vhushaka ha lifhasi kha la Afrika Tshipembe;
- 12.2.8. rekhodo i tshi nga thithisa zwi hulwane dzangalelo la zwa ikonomi kana tshiimo tsha masheleni tsha la Afrika Tshipembe;
- 12.2.9. zwi zwa ndeme u tsireledza zwidodombedzwa zwa thodisiso zwa muñwe muthu kana Ndaulo yone ine; na
- 12.2.10. khumbelo ya tswikelelo kha rekhodo i si na mudzio kana ya u nyadzisa kana u shumisa tshomedzo nnzhi nga ndila i sa pfesesei.
- 12.3. Tswikelelo kha manwalo i nga dovha ya hanelwa zwo ditika nga vhuimo ha phurofeshinala.
- 12.4. Arali maga othe o teaho o dzhiwa u wana rekhodo ine muhumbeli o i humbela, nahone hu na zwiitisi zwi pfeseseaho zwa u tenda uri rekhodo i zwandani zwa Ndaulo fhedzi i sa khou wanala, Muofisiri wa zwa Mafhungo kana Mufarisamuofisiri wa zwa Mafhungo u do divhadza muhumbeli uri u wana rekhodo iyo zwi nga si konadzee nga u shumisa afidavithi kana muano wa khwatshisedzo.
- 12.5. Ndaulo i tea u divhadza muhumbeli nga u tou nwala kha tsheo yayo maelana na khumbelo. Arali muhumbeli a tshi tama u divhadzwa nga ha tsheo ya Ndaulo nga inwe ndila, izwi zwi tea u sumbedzwa kha khumbelo na zwidodombedzwa zwa vhukwamani zwi tea u katelwa, u itela u konisa Ndaulo u divhadza muhumbeli nga ndila ine a tama yone.
- 12.6. Ndaulo i do dzhia tsheo maelana na khumbelo ya rekhodo kha maduvha a 30 a u i tangedza, nga nda ha musi avho vhathu vha tshi toda u divhadzwa nga ha khumbelo, kana maduvha a 30 o engedzedzwaho sa zwo sumbedzwaho kha Mulayo. Ndaulo i do divhadza muhumbeli arali maduvha a 30 a u shumana na khumbelo a tshi tea u engedzwa.

13. MBADELO

- 13.1. U itela mbetshelo dzi tevhelaho dza iyi phara 13, zwine zwa sumbedza 'muhumbeli' a zwi kateli 'muhumbeli ane a vha muñe' sa zwo talutshedzwaho kha Mulayo sa "muhumbeli ane a khou toda tswikelelo kha rekhodo ine ya vha na zwidodombedzwa zwa vhuñe zwa onoyo muhumbeli".
- 13.2. Muhumbeli a nga badela mbadelo dza khumbelo sa zwo tiwaho nga Muofisiri wa zwa Mafhungo. Khumbelo iyi i nga badelwa nga tshifhinga tsha musi hu tshi itwa khumbelo, kana muthu o tendelwaho u shumana na khumbelo iyo o imela Ndaulo a nga divhadza muhumbeli uri a badele mbadelo dza khumbelo a sa athu u thoma u shumana na khumbelo iyo.
- 13.3. Muhumbeli a nga tendelwa u sa badela mbadelo dza khumbelo kha Ndaulo arali: -
- 13.3.1. muhumbeli a songo mala/malwa ane muholo wawe wa nwaha, nga murahu ha u tuswa ha masheleni a PAYE na UIF, a fhasi ha R14 712 nga nwaha, kana
- 13.3.2. muhumbeli o mala/malwa na miholo yo tangana, nga murahu ha u tuswa ho tendelwaho ha masheleni a PAYE na UIF, a fhasi ha R27 192 nga nwaha.
- 13.4. Hune khumbelo ya tswikelelo kha rekhodo dzo farwaho nga Ndaulo yo tendelwa, muhumbeli u tea u badela mbadelo dza tswikelelo u itela u bveledzwa hafhu ha rekhodo, na u togiwa na u dzudzanywa ha rekhodo u itela u netshedzwa. Ndaulo i na pfanelo dza u fara rekhodo u swika hu tshi badelwa mbadelo dza tswikelelo. Mbadelo dza tswikelelo dzine dza badelwa dzi wanala kha Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo kha Mafhungo:

Ndaulo: [Promotion of Access to Information](#) (27 Thangule 2021), hune Ndaulo dza wanala kha webusaithi ya Mulanguli wa zwa Mafhungo.

- 13.5. Zwiñwe hafhu, arali u tōḡa na u dzudzanya rekhodo iyo kana dzo humbelwaho zwi tshi dzhia awara dzi fhiraho rathi, Ndaulo i nga engedzwa kha awara kana tshipiḡa tshayo sa zwo tiwaho nga Ndaulo dza mulayo, zwine zwa vha tḡoḡea kha u tōḡa na u dzudzanya rekhodo iyo.
- 13.6. Arali Ndaulo i tshi vhona uri u tōḡa na u dzudzanya rekhodo dzo humbelwaho zwi ḡo dzhia awara dzi fhiraho rathi, Ndaulo i na pfanelo dza u humbela diphosithi ya tshararu tsha mbadelo, tshine tsha ḡo badelwa maelana na rekhodo yo humbelwaho nga muhumbeli. Muhumbeli a nga ita khumbelo kha Khothe Khulwane u wana thendelo ya u sa badela diphosithi. Arali diphosithi i tshi itwa na tswikelelo kha rekhodo yo humbelwaho zwa hanelwa, diphosithi i ḡo badelwa murahu kha muhumbeli.
- 13.7. Mbadelo dzoḡhe dzi tea u itwa nga Electronic Funds Transfer kha Khethekanyo ya zwa Gwama ya Ndaulo kana u diphositha kheshe kha akhaunthu ya bannga ya Ndaulo yo ḡetshedzwaho afho fhasi.

<u>Bank:</u>	Nedbank
<u>Account No:</u>	1462001300
<u>Branch Code:</u>	146245(Corporate Client Services)
<u>Branch:</u>	Pretoria
<u>Type of Account:</u>	Current
<u>Reference:</u>	I ḡetshedzwa nga Ndaulo

- 13.8. Vhuḡanzi ha mbadelo vhu rumelwa kha Mufarisamuofisiri wa zwa Mafhungo kha zwidodombedzwa zwa vhukwamani zwi re afho nḡha.

14. TSWIKELELO KHA REKHODO

U itela ndivho ya u tshimbidza khumbelo zwi tshi tevhedza Mulayo, zwidodombedzwa zwi re afho fhasi zwi katela tḡalutshedzo ya mafhungo ane ndaulo yo fara rekhodo dzao na khethekanyo dzine dza wela nga fhasi hadzo. Zwidodombedzwa izwi a zwo ngo fhelela nahone zwi nga shandukiswa tshifhinga tshiñwe na tshiñwe. Rekhodo dzo sumbedzwaho afho fhasi a dzi nga, kha nyimele dzoḡhe, ḡetshedzwi kha muhumbeli ane a khou ita khumbelo zwi tshi tevhedza Mulayo. Nga mañwe maipfi, rekhodo dzo farwaho nga fhasi ha mafhungo o fhambanaho a dzi dzuli dzi hone, u kona u swikelela kha rekhodo zwi bva kha tshivhumbeo tsha mafhungo ane a wanala kha rekhodo iyo.

14.1. Rekhodo dzo farwaho nga Ndaulo, dzine dza dzula dzi hone zwi tshi tevhedza tshipiḡa 15(1)(a) tsha Mulayo:

- 14.1.1. Dziñwe rekhodo dzi dzula dzi hone hu si na tḡoḡea ya u thoma dza humbelwa zwi tshi tevhedza maitele o sumbedzwaho kha Mulayo nahone dzo dodombedzwa afho fhasi. Mafhungo aya a nga tōlwa, u dzhiwa, u rengwa, kana u itwa khophi dzao (ho badelwa mbadelo dzo tiwaho dza u dzi bveledzisa) kha ofisi dza Ndaulo, na u dzudzanya tshifhinga tsha u lavhelesa rekhodo idzo zwi ḡo tea u itwa kha Muofisiri wa zwa Mafhungo kana Vhaofisiri vha zwa Mafhungo, Mañwe mafhungo a a wanala kha webusithi ya Ndaulo kha www.icasa.org.za.

(a) Mafhungo o dzheniswaho kha webusaithi ya ICASA a katela –

- milayo maelana na khasho, vhudavhidzani, na ḡowetshumo ya poswo,
- tsheo dzo itwaho nga Ndaulo,
- zwiitisi zwa tsheo dzo itwaho nga Ndaulo, na
- mañwalo a thendara dzine dza vha hone na mañwalo a u bida;

(b) Zwibugwana zwa mafhungo;

(c) Phamufulethe;

(d) Phosiḡara;

(e) Zwibammbiri zwa mafhungo;

(f) Dzifomo;

(g) Dziñwe tshomedzo dza mbambadzo na mafhungo maelana na mishumo na tshumelo dza Ndaulo;

(h) Khaḡhulo dza CCC;

(i) Nzudzanyo dza Kushumele kwa Nwaha;

(j) Nzudzanyo dza Maga a Kushumele; na

(k) Mivhigo ya Nwaha.

14.2. Rekhodo dzine dza nga humbelwa zwi tshi tevhedza tshipiḡa tsha 14(1) (b) (iii) tsha Mulayo

- 14.2.1. Ndaulo yo fara mafhungo nga ha zwi tevhelaho na khethekanyo, dzine dza tea u humbelwa lwa tshiofisi zwi tshi tevhedza Mulayo.
- 14.2.2. U katelwa ha mafhungo na khethekanyo a zwo ngo tea u dzhiwa sa tsumbo ya uri rekhodo dzine dza wela fhasi ha mafhungo ayo na/kana khethekanyo a ḡo wanala nga fhasi ha mulayo. Zwavhuḡivhuḡi, zwiñwe zwiitisi zwa u hana sa zwo sumbedzwaho kha mulayo zwi nga shumiswa kha khumbelo ya rekhodo iyo.

14.2.3. Dzi tevhelaho ndi khethekanyo dzine khumbelo dza tshiofisi dza tea u itwa kha Ndaulo, na idzo dzine dza dzula dzi hone kha webusaithi ya CASA –

Khethekanyo dza rekhodo	Thalutshedzo dza rekhodo	Thalutshedzo dza rekhodo dzine dza dzula dzi hone
Ofisi ya Mulangi Muhulwane	- Mbekanyamaitele na matshimbidzele zwa tshiimiswa - U hwesa maanga - Mafhungo a elanaho na thandela	- Mivhigo ya nwaha ya ICASA na manwalo o ntschedzwaho kha phalamennde - Nzudzanyo dza maga a kushumele na nzudzanyo dza kushumele kwa nwaha zwa ICASA
Ofisi ya Ndaulo	- Mafhungo a ndaulo ya tshiimiswa - Maambiwa a Komiti dza Ndaulo - AREDC, ITRC, HR&REMCO - Nzudzanyo dza kushumele kwa nwaha dza Komiti dza Khoro - Milayo ya kushumele kwa dzikomiti - Redzhisiṭara dza vho Dzhenelaho Miṭangano ya Komiti - Miano ya Redzhisiṭara dza Dzangalelo kha miṭangano ya Komiti	- Tsheo dza Khoro - Mivhigo ya mulayo yo teaho
Khethekanyo ya Thikhedzo ya Tshiimiswa	- Bugu ya zwiwo - Redzhisiṭara ya ndaulo ya u dzhena kha tshiimiswa - Fomo ya khumbelo ya garaṭa/ u diṇwalisela ID - U ṭanganedza tshikolodo tsha garaṭa kana khii - Fomo ya khumbelo ya u dzhena ofisini ya mulanguli - Redzhisiṭara ya ndaulo ya khii - Redzhisiṭara ya mutevhe wa ndaulo ya khii; - Sheduḽu ya Mushumo - Ṭholo ya tshomedzo dza zwidzima mulilo - Mbekanyamaitele dza tsireledzo - Maitele a ndaulo ya u dzhena kha tshiimiswa - Mbekanyamaitele ya ndaulo ya Rekhodo - Mbekanyamaitele ya Mulayo wa Tsireledzo na Mutakalo Mushumoni - Maitele a ndaulo ya zwigidi - Maitele a u dzima mulilo na u thivhela mulilo - Maitele a u khia na ndaulo - Nzudzanyo dza tshifhinga tsha shishi - Maitele a vhudavhidzani ho tsireledzeaho - Nzudzanyo dza kushumele nga tshifhinga tsha shishi - Maitele a Tsireledzo ya Vhashumi - Manwalo a Mafhungo nga ha Gumoṭhukhu ya Zwilinganyo zwa tsireledzo)	- Memorandamu dza Nyandano na zwiimiswa zwa Lifhasi - Zwibammbiri zwa mafhungo - Tshomedzo dza Khungedzelo, nyandadzamafhungo, nyandadzo, na mbambadzo - Mishumo
Thekhinoḽodzhi ya zwa Mafhungo	- Fomo dza khumbelo ya u dzhena kha lufhera lwa seva - Maga a Kushumele kwa IT - Tshata ya Ndaulo ya Thandela - Maitele a Ndaulo ya Thandela - Mbekanyamaitele ya Atshithekitsha - Tshata ya Atshitekitsha - Nzudzanyo Khulwne dza Master System - Manwalo a dizaini ya sisiteme - Mbekanyamaitele dza ICT, maitele, na zwilinganyo - Rekhodo dza ṭhingo dza nga ngomu - Matshimbidzele nga ngomu ha Thikhedzo ya Mishumo ya Tshiimiswa - Zwilinganyo zwa Zwishumiswa (Atshitekitsha)	

Khethekanyo ya zwa Gwama	- Mbekanyamaitele dza zwa gwama - Rekhodo dza mbadelo kha mutevhe wa miholo 'Payroll' (zwa Gwama: Miholo/mbadelo'Payroll') kha vhashumi vha re kha vhuimo vhuhulwane ha ndaulo u bva kha Mulangidzhenerala u ya nṱha - Migaganyagwama (zwa Gwama: Migaganyagwama na nzudzanyo) - Zwitatamennde zwa Masheleni (zwa Gwama: Mbalelano) nga nṅa ha Zwitatamennde zwa Masheleni zwa Ṁwaha zwo itwaho Ṱholambalelano - Mivhigo ya masheleni ya kotara - Zwitatamennde zwa vhakolodisi na dziinivoisi (Zwa masheleni: Mbalelano) - Rekhodo dza mbadelo dza vhakolodisi (zwa Gwama: Mbalelano) na mbilo (Masheleni na Gwama) - Faela dza mbilo kha ndindakhombo (Zwa gwama: Akitshuriaḷa na ndindakhombo) - Mbekanyamaitele dza Ndungekanyo ya Nḡisedzo - Databeizi ya Dzikonṱiraka - Databeizi ya Vhaḡisedzi - Thendelano dza Tshiimo tsha Tshumelo, na dziṅwe thendelano na dzikonṱiraka	
Khethekayo ya Vhashumi	- Mbekanyamaitele dza Vhashumi na Mashumele/maitele - Faela dza Vhuṅe/vhashumi - Konṱiraka dza Vhashumi - Mivhigo ya REMCO na mivhigo ya mbambedzo dza miholo - Rekhodo dza CCMA na Khothe ya Vhashumi maelana na khanedzano dza zwa vhashumi	
Khethekanyo ya Mbekanyamaitele, Ṱhoḡisiso na Tsenguluso	- Khwesheneya dzo ḡadzwaho dzo ṅetshedzwaho kha ITU, CRASA na zwiṅwe zwiimiswa zwa dzingu na zwa ḷifhasi (Mivhigo ya Sekithara dza ICT) - Mbekanyamaitele, Ṱhoḡisiso na Mbekanyamaitele na Maitele a Tsenguluso	- Mivhigo ya ndavhelelo dza sekithara - Mivhigo ya mbadelo dza Mavhengele/Mbambadzo - Nḡila dza u vhea mitengo - Maṅwalo a nyambedzano, maṅwalo nga ha mawanwa na maṅwalo a vhuimo ha vhathu - Ndaulo nga ha ICT na mafhungo a zwa poswo
Khethekanyo ya Ṱholambalelano ya nga ngomu ha Tshiimiswa	- Mivhigo ya Ṱholambalelano ya nga ngomu - Mbekanyamaitee na matshimbidzele a Ṱholambalelano ya nga ngomu - Manyuwaḷa wa Ṱholambalelano ya nga Ngomu - Thendelano dza Tshiimo tsha Tshumelo kha Ṱholambalelano dza nga Ngomu - Thendelano dza Nḡivhadzo nga ha Ṱholambalelano dza nga Ngomu - Khoudu ya Maitelekwaḡo ya Ṱholambalelano ya nga Ngomu - Tshata ya Ṱholambalelano ya nga Ngomu	
Khethekanyo ya Komiti ya zwa Mulayo, Khombo na Mbilaelo na Thevhedzelo	- Mivhigo ya maga a mulayo - Mivhigo ya Thevhedzelo - Mivhigo ya PAIA - Mbekanyamaitele na Matshimbidzele - Redzhisiṱara dza nga ha Khombo - Mbilaelo na Mbilaelo nga ha Khetho - Nzudzanyo dza Ndaulo ya Zwiwo - Tsheo dza u fhedza dza CCC - Mivhigo ya u Bvisela Khagala zwa Masheleni	- Milayo i kwamaho ICASA - Mivhigo ya Khoudu ya Vhuḡifari na Thevhedzelo
Khethekanyo ya ḷaisentsi na Thevhedzelo	- Maitele na Matshimbidzele a zwa ḷaisentsi - Nzudzanyo dza Zwirathisi zwa Khasho ya Therestriaḷa	- Ndaulo - Khuwelelo dza u ita khumbelo - Khumbelo dzo aṅadzwaho

	• Ngivhadzo dza u khethekanyulula ngila/zwiitshi zwa zwirathisi zwa khasho • Zwidodombedzwa zwi elanaho na Mutengo wa Laisentsi • Mbekanyamaitele, matshimbidzele, na maitele • Ndungekano ya kushumele	• Mañwalo a u imelelwa o anḡadzwaho • Phindulo dzo anḡadzwaho • Dziḡaisentsi • Mañwalo nga ha Zwiitisi • Mañwalo nga ha mihumbulo yo ṭahiswaho nga tshitshavha na mañwalo o ṇetshedzwaho • Mivhigo ya Thevhedzelo dza Laisentsi • Mitengo ya Laisentsi, u vusuludza, u fhirisela, na tshandukiso • Lushaka lwa zwivhumbeo zwa thendelo, mithelo, databeizi ya zwishumiswa na mbadelo
Khethekanyo ya Idzhiniariṇi na Thekhinoḡodzhi	• Zwidodombedzwa nga ha mafhungo a zwa thekeniki na tshikalo tsha ḡaisentsi nga tshikalo nga eḡekitiṛoniki • Laisentsi dza Tshumelo ya Netiweke ya zwa Vhudavhidzani • Mafhungo nga ha ngila dza ndaulo ya tshikhala tshi shumiswaho kha khasho na vhuñwe vhudavhidzani ha radio	• Ndaulo dzi elanaho na Tshikhala tsha Zwirathisi zwa Radio • Mivhigo ya Tshiimo tsha tshumelo • Nzudzanyo dza Zwirathisi zwa Radio dza Lushaka
Khethekanyo ya Mafhungo a Dzingu na Vharengi	• Mivhigo ya mutakalo na tsireledzo • Rekhodo dza khumbelo dzi dzulaho dzo no avhelwa • Rekhodo dza u rengisa na u dzhia • Milandu yo vhwahwo kha SAPS nga ha vhashumi vha siho mulayoni • Laisentsi dzo tendelwaho nga ICASA • Zwidodombedzwa nga ha tshiendedzi • Rekhodo dza miṭangano na zwitshavha • Rekhodo dza vhashumisi vha zwirathisi na vhashumeli • Fomo dza Mbilaelo nga ha Manyuwaḡa • Burotsha na phamufuḡethe dza mafhungo • Ndaulo dza vharengi • Mivhigo ya Mafulo nga ha Vhuholefhali na milayo ya kushumele	•

15. **MAFHUNGO A MUTHU/VHUNḡE**

- 15.1. U itela ndivho ya u tshimbidza khumbelo ya mafhungo a muthu, mafhungo a re afho fhasi a katela – (i) zwidodombedzwa nga ha u shumana na mafhungo a muthu nga Ndaulo, (ii) ṭhalutshedzo ya khethekanyo ya vhaṇe vha mafhungo na khethekanyo dza mafhungo maelana na vhaṇe vha mafhungo a muthu o farwaho nga Ndaulo, (iii) vhaṭanganedzi kana khethekanyo dza vhaṭanganedzi vhane vha khou ṇetshedzwa mafhungo a muthu, (iv) u fhiriselwa nga nṇḡa ha mikano ho dzudzanywaho ha mafhungo a muthu, na (v) ṭhalutshedzo nga u angaredza ha ṭhaṭhuvho dza u ranga nga ha uri mafhungo o fanela u itela maga a tsireledzo ya mafhungo ane a tea u shumiswa nga Ndaulo u itela u vhona uri hu na tshidzumbe, tshirunzi na u wanalea ha mafhungo ane a khou shumiwa/tshimbidzwa.
- 15.2. Zwi tshi tevhedza Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Muthu wa vhu 4 wa 2013, muhumbeli ane mañwe a mafhungo a vha awe a nga ita khumbelo kha Ndaulo u itela u khwaṭhisedza, nga mahala, arali Ndaulo i na mafhungo aneo nga ha muhumbeli onoyo.
- 15.3. Muhumbeli u a kona u ita khumbelo ya uri Ndaulo i ṇetshedze rekhodo kana ṭhalutshedzo nga ha mafhungo aneo nga ha muhumbeli, o farwaho nga Ndaulo, zwi tshi katela mafhungo nga vhuvha ha mazhendedzi/kana vhañwe vhatu, kana khethekanyo dza avho vhatu/mazhendedzi vhane vha, kana vho vhuya vha, swikelela mafhungo aneo. Khumbelo iyi i tea u itwa –

15.3.1. nga tshifhinga,

15.3.2. nga ngila na tshivhumbeo tshi ṭanganedzeaho,

15.3.3. vho badela, na nga tshivhumbeo tshi ṭanganedzeaho nga u angaredza.
- 15.4. Ndivho ya u shumana na mafhungo a muthu:

15.4.1. U ṭanganedzwa ha khumbelo dza ḡaisentsi;

15.4.2. Zwidodombedzwa zwa vhukwamani zwa muṇe wa ḡaisentsi;

15.4.3. Maitele a u wana vha re na vhukoni;

15.4.4. Maitele a u renga na ndaulo dza kontiraka;

15.4.5. Rekhodo dza vhashumi zwi tshi katela thodea dza tshikwama tsha u notha;

15.4.6. **Khatulo ya mafungo kha Komiti ya zwa Mbilaelo na Thevhedzelo;**

15.4.7. Dziñwe ndivho u itela u swikelela vhudifhinduleli ha mulayo ha Ndaulo.

15.5. Khethekanyo dza vhaṅe vha mafhungo na mafhungo aneo:

15.5.1. Thalutshedzo dza khethekanyo dza vhaṅe vha mafhungo na mafhungo nga havho ane ra a kuvhanganya, u a fara na u a shuma yo sumbedzwa kha thebuḽu afho fhasi:

Khethekanyo dza Vhane vha Mafhungo	Mafhungo a Muthu ane na a kuvhanganya, u vha nao na u shuma khao
Vhashumi na mirado ya Khoro	Madzina na Zwifani, Zwidodombedzwa zwa Vhukwamani, Nomboro dza ID, Mbeu, Lushaka, Bannga, Zwidodombedzwa zwa Banngani, Zwidodombedzwa zwa Mbuelo dza Vhashumi u fana na Thuso ya Dzilafho, Zwikwama zwa u Notha na zwiñwevho, Tshiimo tsha Vhuholefhali,
Vhane vha laisentsi	Madzina na Zwifani, Dzina la Khamphani (arali zwo ralo), Dzina la tshiimiswa/Dzangano (arali zwo tou ralo), Dzina na Tshifani zwa Muthu ane a kwamiwa, Zwidodombedzwa zwa Vhukwamani, Diresi dza Poswo/Vhudzulo/Vhupo he ha Dzheniswa, Nomboro dza Id, Nomboro dza Phasipoto, Mañwalo a u Diñwalisa a Khamphani, Khophi dza ID/Phasipoto/Mañwalo a u Diñwalisa a Khamphani, Nomboro ya VAT ya Khamphani, Nomboro ya Muthelo ya Khamphani, Diresi dza Imeili, Mbadelo dzo badelwaho na dziinivoisi.
Mbilaelo	Madzina na Zwifani, Nomboro dza ID, Nomboro dza Vhukwamani, Diresi dza Poswo na dza Vhupo, Diresi dza Imeili, mvundu, Nomboro dza Akhaunthu dza Vhañetshedzi vha Tshumelo, Dzina la Muñetshedzi wa Tshumelo ya Netiweke, Nomborondaula na dza u Tevhelela dzi bvaho kha Vhañetshedzi vha Tshumelo, Zwitatamennde zwa Bannga.
Vhañetshedzi vha Tshumelo	Madzina a Khamphani, Nomboro dza u Diñwalisa ha Khamphani, Madzina a Vhalanguli na Zwidodombedzwa zwa Vhukwamani, Nomboro dza Muthelo wa Mbuelo na Zwidodombedzwa zwa VAT, zwidodombedzwa zwa BEE, Zwidodombedzwa zwa banngani

15.6. Vhatanganedzi vhane mafhungo a muthu a nga netshedzwa khavho:

15.6.1. Vhashumi;

15.6.2. U Netshedzwa Laisentsi na Thevhedzelo;

15.6.3. Ofisi ya Ndaulo;

15.6.4. Tshumelo dza Thikhedzo ya Tshiimiswa;

15.6.5. Zwa Mulayo, Khombo na CCC;

15.6.6. Inzhiniariñi na Thekhinolodzhi;

15.6.7. Komiti dza Mbilaelo na Thevhedzelo;

15.6.8. Tholambalelano ya nga ngomu ha tshiimiswa;

15.6.9. Vhanetshedzi vha Tshumelo vha ICASA vane vha khou tōda mafhungo u itela u netshedza tshumelo yo humbelwaho;

15.6.10. Vhalanguli, Dzikhothe, Khothe thukhu na Mazhendedzi a u Kombetshedza Mulayo;

15.6.11. Vhafaramikovhe kha tshumelo dzi netshedzwaho nga tshiimiswa tshashu;

15.6.12. Zwiimiswa zwa Muvhuso zwa Afrika Tshipembe zwo teaho; na

15.6.13. Mutolambalelano Muhulwane wa Afrika Tshipembe.

15.7. U fhiriselwa ha mafhungo a muthu seli ha mikano ho dzudzanywaho:

15.7.1. Hu nga vha na tshifhinga tshine ICASA ya nga toda u fhirisela mafhungo a vhuṅe kha vhaṅwe vhathu vhane vha vha nṅa ha ja Afrika Tshipembe u itela ngivho dzifhio na dzifhio na dziṅwe dza mulayo kha u shuma mafhungo ane a vha vhudifhinduleli havho ha mulayo.

15.7.2. Kha nyimele dzenedzo, Ndaulo i do vhona uri muñwe na muñwe ane a fhirisa mafhungo a muthu u tevhedzela mulayo, milayo i vho fhaho ya tshiimiswa kana thendelano dzi vho fhaho dzine dza netshedza

tshiimo tshi fushaho tsha tsireledzo na vathu vhanevho u tenda u fara mafhungo a muthu nga tshiimo tshi fanaho tsha tsireledzo u fana na zwine zwa vhofha ndaulo nga fhasi ha POPIA.

15.8. Thalutshedzo nga u angaredza ya maga a tsireledzo ya mafhungo:

- 15.8.1. Zwa zwino hu na Mbekanyamaitele ya Tsireledzo ya IT ine ya langula uri tswikelelo kha sisiteme i langulwa hani.
- 15.8.2. Mbekanyamaitele dzo khwaṭhaho dza phasiwede dzine dza vha hone, dzine dza vhona uri phasiwede dza u dzhena kha sisiteme inwe na inwe dzi a shandukiswa maḁuvha a 30 maṁwe na maṁwe. Zwiṁwe hafhu, arali phasiwede ya u dzhena kha sisiteme inwe na inwe ya dzheniswa i si yone lwa vhuya lwa ita luraru, akhaunthu ya mushumisi i ḁo valiwa.
- 15.8.3. Pfanelo dza u dzhena kha sisiteme khulwane dzi itwa ṭholambalelano nga kotara u itela u vhona uri vathu vha na thendelo yo teaho ine ya shumiswa kha u shuma mishumo yavho.
- 15.8.4. Ri dzhia maga o teaho na a ṭanganedzeaho a thekhenikhaḁa a tshiimiswa u itela u thivhela u dzhena hu si na thendelo, ndozwo ya, tshinyalelo kha, kana u tshinyadzwa ha mafhungo zwi songo tendelwa.
- 15.8.5. Ri dzulela u khwaṭhisedza uri tsireledzo yavhuḁi i khou shumiswa nga nḁila yo khwaṭhaho na u vhona uri zwi dzulela u shandukiswa/khwiniswa.

16. TSHUMELO DZINE DZA VHA HONE

Tshivhumbeo tsha tshumelo

16.1. Ndaulo i ṇetshedza tshumelo zwi tshi tevhedza vhuḁifhinduleli hayo ha mulayo vhune ha katela –

- 16.1.1. U ṇetshedza, u vusuludza, u khwinisa, u fhirisela na u humisela murahu ḁaisentsi;
- 16.1.2. U bveledza, u ṭola, na u kombetshedza u tevhedzelwa ha milayo na ndaulo dza ḁaisentsi;
- 16.1.3. Nga nḁivhadzo yo tou ṇwalwaho, u ṇea ndaela muṇe wa ḁaisentsi zwi tshi tevhedza milayo yo teaho ya u bveledza kana u ṇetshedzwa kha Ndaulo, nga tshifhinga na kha vhupo ho sumbedzwaho kha nḁivhadzo, maṁwalo maṁwe na maṁwe na mafhungo o sumbedzwaho kha nḁivhadzo iyo na zwi elanaho na mafhungo maṁwe na maṁwe maelana na mushumo kana u vhofhea zwi hweswaho muṇe wa ḁaisentsi nga mulayo wo teaho;
- 16.1.4. U ita ṭhoḁisiso kha mafhungo oṭhe a kwamaho khasho, thengiselano dza eḁekitiṭironiki, sekithara dza poswo na vhudavhidzani ha eḁekitiṭironiki u itela u shumisa maanda ayo na u shuma mishumo yayo;
- 16.1.5. U vhumba ndaulo nga mafhungo ane a tshimbilelana na ndivho dza mulayo wo teaho;
- 16.1.6. U ṭola zwishumiswa zwa vhudavhidzani ha eḁekitiṭironiki zwi shumiswaho kha vhudavhidzani ha zwa eḁekitiṭironiki;
- 16.1.7. U ita ṭhoḁisiso nga ha mafhungo maṁwe na maṁwe ane a vha nga fhasi havho;
- 16.1.8. U ṭoḁisisa na u ṇea khathulo kha mbilaelo dzo ṇetshedzwaho kha Ndaulo zwi tshi tevhedza milayo yo teaho na mikano ya ḁaisentsi;
- 16.1.9. U shumisa maanda na u shuma mishumo ya Ndaulo zwi tshi tevhedza milayo yo teaho.

Vha wana hani tshumelo idzi

16.2. Tshumelo dzi nga wanala nahone muthu muṁwe na muṁwe ane a vha na dzangalelo, hu nga vha muraḁo wa tshitshavha, uyo ane a ṭoḁa ḁaisentsi, dzangano kana tshiimiswa zwi tshi bva kha mafhungo ane a khou ṭoḁiwa, nahone fhedzi arali mafhungo ane a khou ṭoḁiwa a so ngo ṇetshedzwa na u dzhiiwa a a tshidzumbe nga Ndaulo zwi tshi tevhedza tshipiḁa tsha 4D tsha Mulayo wa ICASA, nga nḁila dzi tevhelaho:

- 16.2.1. U ṇetshedza khumbelo u itela mishumo miṁwe na miṁwe i langulwaho nga Ndaulo;
- 16.2.2. U vha tshipiḁa tsha nyambedzano tshitshavhani na u ṇetshedza mihumbulo yo ṭahiswaho yo tou ṇwalwaho musi vho no ṇetshedzwa nḁivhadzo iyo;
- 16.2.3. U ṇetshedza mbilaelo kha Ndaulo kana CCC.

16.3. Mafhungo manzhi nga ha Ndaulo na tshumelo dzine dza vha hone zwi nga swikelelwa nga nḁila i tevhelaho:

- 16.3.1. U dzhena kha webusaithi ya Ndaulo kha www.icasa.org.za;
- 16.3.2. U dalela ḁaiburari ya Ndaulo ofisini khulwane kha:

Eco-Point Office Park
350 Witch-Hazel Avenue
Eco Park, Centurion
0169; kana

- 16.3.3. U tou kwamana na Ndaulo nga luṭingo kha +(12) 568 3000.

- 16.4. Nzudzanyo dza u tendela u dzhenelela ha tshitshavha kha u shuma mishumo ya Ndaulo:
- 16.4.1. Ndaulo i tevhedzela maitele a si na tshidzumbe na a u kwamana na vhathu zwi tshi tevhedza ndaela dzo sumbedzwaho kha Gazethe ya Muvhuso.

17. THANDULULO DZA U HANELA KHUMBELO YA MAFHUNGO

- 17.1. Ndaulo a i na maitele a khumbelo ya khatululo ya nga ngomu. Sa zwenezwo, tsheo ine ya itwa nga Muofisiri wa zwa Mafhungo i ima yo ralo, vhahumbeli vha do tea u shumisa thandululo dza nga nda ha tshiimiswa arali khumbelo ya mafhungo yo hanelwa, na muhumbeli a songo fushea nga phindulo yo netshedzwaho nga Muofisiri wa zwa Mafhungo.
- 17.2. Hune khumbelo yo hanelwa, muhumbeli a re na mbilaelo a nga netshedza mbilaelo kha Mulanguli wa zwa Mafhungo, kana a ita khumbelo kha Khothe Khulwane kha maduvha a 180 nga murahu ha u divhadzwa nga ha u hanelwa ha khumbelo, u itela u wana ndaela ya u kombetshedza uri rekhodo yo kana dzo humbelwaho dzi netshedzwe kha muhumbeli kana inwe ndaela yo teaho. Ngauralo, na muñwe a songo fusheaho nga tsheo ya Muofisiri wa zwa Mafhungo u tendela khumbelo ya mafhungo, a nga ita khumbelo kha Khothe Khulwane u wana thandululo kha maduvha a 180 nga murahu ha u divhadzwa nga ha tsheo.
- 17.3. Khothe i do tshea arali rekhodo i tshi tea u netshedzwa kana hai.
- 17.4. Muhumbeli (kana zhendedzi, ho teaho), ntha ha izwo, a nga dovha a toda thandululo kha khothe inwe na inwe i shumanaho na zwenezwo maelana na tsheo dza Muofisiri wa zwa Mafhungo –
- 17.4.1. nga ha mbadelo dzi todeaho; na/kana
- 17.4.2. u engedzedzwa ha tshifhinga tshine mafhungo a do netshedzwa ngatsho.
- 17.5. Maitele othe a mulayo a tea u netshedzwa kha ofisi ya Mulanguli muhulwane wa zwa: Mulayo, Khombo na CCC.

18. U KHWINISWA HA MANYUWALA

Manyuwala uyu u do khwiniswa nga nwaha nga nwaha kana arali zwi zwa ndeme.

19. U WANALEA HA MANYUWALA

- 19.1. Manyuwala u do wanala kha vhupo vhu tevhelaho –
- 19.1.1. Webusaithi ya Ndaulo; na
- 19.1.2. Laiburari ya Ndaulo nga tshifhinga tsha mushumo.
- 19.2. Manyuwala uyu u do dovha wa wanala nga muthu muñwe na muñwe o thoma a ita khumbelo, na nga murahu ha musi o badela masheleni o teaho.